

EGYHÁZI HIRADÓ

A szegedi református egyház hivatalos lapja, református egyházi, társadalmi és belmissziói hetilap.

ELŐFIZETÉS: HAVONKÉNT 6000 K EGY SZ. 2000 K
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
REF. LELKÉSZI HIVATAL, SZEGED.

Főszerkesztő: HARSÁNYI PÁL.
Felelős szerkesztő: BAKÓ LÁSZLÓ.

MEGJELENIK
HETENKINT SZOMBATO.
Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Tartalom: Vezércikk: ir.: Temetőrendezés és a halottak napja. — II. cikk: Imahét. — Tárca Dr. Buday Á.: A reformáció emlékezete. — Belföld. — Belpolitika—Külpolitika. — Hírek. — Családi kör. — Hirdetések.

Temetőrendezés és a halottak napja.

A református keresztyénség alapelve, hogy a belső, lelki tartalom mindig külső formákban is megnyilatkozik: viszont a külső formák hozzávetésnek a lelki tartalom megismeréséhez. „Gyümölcseiről ismeritek meg a fát!” Ugyan milyen képzet alakíthat magának egy idegen szemlélő, ha megtekinti a szegedi református egyház temetőkerijét, — ezt a mindenesetre nem lehetlen, de igen szembetűnő külső formáját az egyház lelkiéletének, — dacára annak, hogy az utóbbi évben a kerítés elkészítésével, a szembetűnőbb rendtelenségek megszüntetésével már óriási lépést tettünk előre? Bizony, szomorú és vádoló ítélet volna az minden szegedi reformátusra nézve!

A legszomorubb a dologban azonban az, hogy pár kivételtől eltekintve, nem is igen gondolunk a temetőkert rendbehozására. Amikor anyagát áldozatot kellene hozniunk azért, hogy ott nyugvó szeretteink sírjai és azok környéke a maguk egyszerűségében bár, de tisztaságában és rendezettségében beszéljenek a mi kegyeletünkről, valami csodálatos módon szeretünk begombolkózni. Ellenben hajlandók vagyunk halottak napján, ezen a semmiesetre sem református keresztyén ünnepe napon, virágokra, sőt gyertyákra minden erőnkkel felül áldozni, legtöbbször azzal a megokolással, hogy csak nem maradhat virág és gyertya nélkül az én szeretem sírja sem?!

Aki halottak napján megfordult a temetőnkben, láthatta, hogy nem maradt egy református sír sem virág nélkül, sőt nem egy helyt még

gyertyát is égettek. Ha csak a legszerényebben is számot vetünk azzal, hogy miibe került a reformátusoknak a halottak napja, nagyon kis számot mondok, ha 30 millióra becsülöm azt az összeget, amit a felületes utánzásnak hódoló református hívek elköltöttek hervadó virágokra akkor, amidőn ugyanebben az időben a presbiterium felhívására alig folyt be 5 millió korona a temető rendezés céljaira. Pedig, eltekintve attól, hogy a halottak napjának, ilyen megünneplése egyáltalán nem a református keresztyén lélek jellemvonása, emberi szempontból is nem méltóbb megemlékezés-e a holtakról a temetőkert puritán egyszerűsége mellett annak rendezettségére? Hogyan néznek ki az ideig-óráig tartó virágszálak, a virág lelkeivel épen ellentétés kietlen környezetben?

Ne gondolja senki, hogy e sorok a holtak iránti kegyelet gyakorlása ellen szólnak. Semmiesetre se!! Csak a kegyeletnek egy napra és éppen halottak napjára — tehát nem református ünnepra — és a kegyelet megnyilatkozásának sajnós, általános, de sokszor nem a református keresztyén lélekből fakadó módja ellen!

A református keresztyén ember nem egy meghatározott napon, de az évnek minden egyes napján, nem is más felekezetektől átvett formák között, de a benne lakozó léleknek fentebb említett és a református léleknek egyedül megfelelő módján ad kegyeletének kifejezést. S ha már az emberi gyöngeség nem tud meglenni egy nap nélkül, amelviken különösképpen is meg-

Vasárnap már a magunk templomában tartjuk az istentiszteletet!

akar emlékezni halottairól, miért ragaszkodik olyan göresösen épen a katolikus halottak napjához? Hitbeli felfogásának és meggyőződésének nem jobban megfelelne-e a feltámadás ünnepén, husvét napján való megemlékezés halottairól?

A lélek megnyilatkozásai, a cselekedetek sokszor bizonyágtevők és szószólók mellettünk. De sokszor ellenünk támadnak és vádolnak bennünket! Ki az, aki a nagy vádló, a saját életünk szavára elcsitítja lelkiismeretét és... megmarad a megszokott formák között, mert azt látja másoknál, mert az tetszetősebb és kényelmesebb? —i.—r.

Imahét.

Az emberiségnek társadalmilag, gazdaságilag, világnézetileg szorosan összekapcsolt és különböző erősségekre is tömörült különböző csoportjai természetesen minden alkalmat felhasználnak arra, hogy tagjaik között az egységet mind szorosabban fűzzék. Ennek a lelki és külsőleges egységnek hathatós támogatói a különböző ünnepségek, a nemzeti és egyházi ünnepek. Van-e hatalmasabb és egységesítőbb alkalom, mint például hazánkban március 15-e, amikor a magyar nemzet minden egyes tagja országhatárokon in-

nen és túl egy szívvel és lélekkel gondol azokra a dicsőséges időkre, amikor — ép úgy mint ma — annál nagyobb dicsőség volt magyarnak lenni, minél több megpróbáltatást mért rájuk az Egek Ura. A testvéri összetartozásnak mily hatalmas összeforrasztó eleme van egy karácsony megünneplésében, amikor egy egész földkerekség keresztyénsége borul le Az előtt, aki azért jött erre a világra, hogy értünk meghaljon.

Ezeken az általános és egyetemes jellegű ünnepekben, emlékezéseken kívül kisebb társadalmi és világnézeteti alapokon egybekapcsolt csoportok is megtalálják a módját annak, hogy a maguk tagjait az egységhez minél inkább odahússzák. Hányszor olvassuk a napilapokban, hogy a tisztviselőknél, vagy munkásoknál egy város, vagy egy állam területén lakó csoportja egy perces tüntető munkaszünetet rendezett. Egy percre megállanak a fűrgő tollak, elnémul a gépek zalkatolása. De ezalatt az egy perc alatt minden egyes tagja annak a csoportnak érzi, hogy ő is hozzátartozik ahhoz a közösséghez, amelynek akaratából, ha csak rövid pillanatokra is, megszünt munkálkodni.

Önkénytelenül is ennek a külsőségekben is megnyilvánuló összetartozásnak példája jut eszünkbe, ha a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetségének november 8—14-ig

TÁRCA.

A reformáció emlékezete.

Szegeden, 1925. okt. 31-én a Tisza üzálló nagytermében felolvasta **Dr. Buday Árpád** egy. tanár.

(Folytatás és vége.)

Ezeknek (t. i. a reformokat sürgetőknek) sikerült megnyerniök Zsigmond német császárt és magyar királyt, hogy a svájci Konstánchba egyetemes zsinatot hívjon össze, melynek három főfeladata legyen:

a) *cacusa fidei*, vagyis az egyház kebelében felmerült szakadások megszüntetése. (Wycliffe. Husz János, Prágai Jeromos).

b) másik feladata volt az, amit a meghívó *causa unionis*-nak jelöl. A háttér az, hogy már félévszázad óta több, ekkor éppen három pápa versenyzett egyszerre az apostoli székiért. XXIII. János, XII. Gergely és XIII. Benedek.

c) *causa reformationis*; reformatio ecclesiae in capite et in membris. A zsinat megszakitással négy évig tartott (1414—18), de egyetlen tényleges eredményt tudott felmutatni: azt, hogy a három pápát részben lemondatta, részben elcsapta és V. Márton néven új, mindenki által elismert pápát adott az egyháznak. A sza-

kadások tekintetében inkább elmérgecsitette a dolgot az, hogy a császári menlevéllel megjelent Husz Jánost ennek ellenére elítélte a zsinat s a világi hatóság megégezte. Ezzel martirjává avatta az igazságra törekvőknek.

A reformok elmaradtak, holott azoknak már a tizenkettedik órája ütött. Kaiserbergi Geilert a zsinatban megmondta, hogy: „ha a pápa és a császár nem csinálják meg a reformot, maga az Isten küld reformátort“. Az arrahivatottak azonban igyekeztek megkerülni a kérdést s toldozgatni-foldozgatni, holott a reformokat, Krisztus eredeti tanításaihoz való visszatérést egyesek már száz esztendejénél régebb óta sürgették, ekkor. Még kevésbé törekedtek a reform kérdéseivel az u. n. renaissance-pápák, kiknek sorját a XV. sz. derekán V. Miklós nyitotta meg. Ő neki még csak azt vetették szemére, hogy ugyanazon művészeknél egyszerre rendelte meg a bibliai és a pogány mythologiai alakok képeit és szobraiát. De már a magyar Janus Pannonius ezt írja **M. Pál** pápáról:

Szentnek ugyan nem, *atyának* azonban nevezheted, mert neki lánya van.“

Legelőbb rosszat beszéltek VI. (Borgia) Sándor pápáról, kinek életmódját nemcsak világiának, hanem valóban erkölcsstelennek is tartották s a legaljasabb bűnökkel gyanúsították úgy őt, mint

tartó imahetere gondolunk. De ez a szövetség keresztyéni módon „tüntet”. Ez a szövetség megtalálta azt az evangéliumi alapot és módot, amellyel a legméltóbban és legmegfelelőbben tudja összefűzni a maga — szerte e világon élő — tagjait Abban, akiben egyik akarnak lenni mindannyian. Ez az alap, eszköz:

Az *imal* Ezen a héten a keresztyén Ifjúsági Egyesületek minden tagja azzal a tudattal jó össze, azzal a gondolattal borul le a Mindenható előtt, hogy ő ennek a szövetségnek tagja és munkása. Milliók és milliák imádkoznak ugyan azért a célért, ugyanazért a gondolatért mindnyájunk atyjához.

A Világszövetség genfi főtítkársága az efezusi beliekhez írt levél III. részének 14—19. versei alapján vezérgondolatot küldött szét az összes tagegyesületekhez, hogy ennek alapján elmélkedjenek és ennek szándékaért imádkozzanak az egyesületek tagjai. Az imahét vezérgondolatának összefoglaló címe: Isten a Krisztusban és a vágyalkozó ember lelkében. Az egyetemes vezérgondolat a következő:

„Az ember, akit Isten az ő képére formált, elidegenedett teremtőjétől. Ellévedve és tanács-talanul keresi a világosságot. Az emberiség csoportokra szakadt: fajok, nemzetek és osztályok állanak szemben egymással, bizalmatlanul és ellenségeskedve. Az ember bűnbe esett. Kérdések és problémák zudulnak a ma emberére, külön-

öt gyermekét. Németországnak a maga korában legnagyobb tudósa, *Erasmus Rotterdamus* (1467—1537) a *Bolondság dicsérete* című, rendkívül kelendő (1511—1537 = 27 kiadás) könyvében irgalmatlanul állítja pellengére a papok és barátok tudatlanságát. S hogy kellett vallami igazságnak lennie állításában abból valószínű, hogy X. Leo pápa igen hízogően nyilatkozott róla, ha nem is éppen annyira, mint ő a pápáról, aki szerinte olyan magasan áll a közönséges emberek fölött, mint az ember az állat fölött. De igaza kellett, hogy legyen azért is, mert hiszen Erasmus nemcsak istentagadó nem volt, hanem még egyháztagadó sem. Kiadta az ujszövetséget eredeti görög szöveggel és latin fordítással, valamint a szentatyák írásainak egész sorát. Követte a keresztyén közéletnek a bibliai alapokra való vissza vitelét, de ellensége volt a dogmatizálásnak s a lényegét háttérbe szorító külső pompának a szertartásokban. Azonban nem volt elég erős egyéniség ahhoz, hogy — amint ambicionálta — ő legyen az egyház reformátora. Nem tudott túllépni az ellenzéki ségnek azon a vonalán, ahol a forradalmár kezdődik.

Ezt a lépést Luther Márton tette meg; az Ágoston-rendi szerzetes.

Kedves Atyámfiai! Luther Márton az elfogultak szerebik úgy bemutatni, mint akit önző

sen az ifjúságra, amelyek előző nemzedékek előtt ismeretlenek voltak. Ifjúságunk telve van életkedvvel és sok esetben kívánja a jót, az igazságot, az élet szépégeit. De másrésről sokszor nagy közömbösséget mutat.

Isten, a mi Atyánk, aki magát nekünk a Krisztus által kinyilatkoztatta, ki akarja békíteni az embereket.

Az örömhír, amelyet Krisztus örök evangéliumában találunk, megsegíti az ifjúságot minden szükségében. Megmenti bűneitől, vezérli mindennapi életében, igazságokat nyújt, amelyek segítségével meg tudja oldani a maga problémáit és örök életet ad neki.

Az ifjúság, ha követni fogja Krisztust, megismeri majd Ő benne az Isten orcáját és megtalálja benne „a világosságot, az igazságot és az utat”. A Keresztyén ifjúsági Egyesületek ebben az évben az egész világon léleklben és imádságban az 1926. év augusztus hóban, Helsingforsban tartandó világkonferencia alapos előkészítésének szentelik magukat, hogy általa Istennek, a több mint ötven nemzet ifjúsága között folyó munkájukra való akaratát jobban megértsék.

A cél tehát: megismertetni Krisztust az ifjúsággal s felnyitni előtte az örök élet forrásait az evangéliumban. Ily lélekkel és ilyen lelkülettel felvértezve indul az ifjúság a jövő évi helsingforsi világgyűlésre.

Mint mult számunkban jeleztük, az evangé-

érdekek vezettek; gyakran olvassuk és halljuk, hogy az egész reformációt csak azért csinálta, hogy későbbi feleségével összeházasodhassék!

Mondjuk ki bátran és nyíltan: ez lelkiismerellen locsogás! Még csak nem is gonosz, hanem egyszerűen tudatlan beszéd. Hiszen Luther Márton fellépése korszakalkotó tett az emberiség történetében s annak hatását mai napig érzi az egész keresztyén világ! Eltekintve attól, hogy a város fellépése után csak hét esztendőre házasodott meg, azt is tudni kell, hogy az ő fellépéséhez hasonló következményeket nem okozhatnak annyira egyéni szempontok, mint egy — bármily erős, de csak egyénileg jelentős — szerelmi ügy...

A történet különben eléggé ismert. X. Leo pápa 1517 okt. 18-án kelt bullájával bucsut hirdetett mindazoknak, akik igazán magukba térve Szent Péter temploma fellépítéséhez kegyes adományokkal hozzájárulnak. Tetzel János domonkosrendi szerzetes, a pápai bullát, hogy annak nagyobb anyagi eredménye legyen, kissé népiesen magyarázta. Hogy mit mondott, az nem maradt reánk. A közvélemény azonban és Luther tanítványai úgy értették, hogy aki néhány garast adományoz a templom céljaira, — minden további nélkül fölszabadul minden büntől. A bünbocsátó cédulákkal különben mindig sok baj volt,

liumi nőszövetséget is éppen ezen a héten rendezte a maga imahétét. A cél és szándék ugyanaz: az asszonyok és leányok lelkeibe beleoltani Jézust és az ő evangéliumát.

A szegedi Lorántffy Zsuzsanna Egyesület és ennek leányköre is megtartja ezt az imahétet. A szegedi református asszonyok és leányok is ugyanazért a célért és ugyanazzal a szándékkal imádkoznak ezen a héten. A hét utolsó napján szombaton, 14-én délután az istentisztelet után pedig összejönnek a lelkeszi hivatalban, hogy közös imában kérjék az Eggek Urának áldását.

Hisszük és tudjuk, hogy az imahétnek megszesz a maga áldásos eredménye. Az Ur meghallgatja a hozzá küldött imákat s az együtt imádkozó lelkek egyek lesznek Abbam, akit mindnyájunkért egyedül feláldozta magát. A közös imádság által léssen tényleg „egy nyáj és egy pásztor“.

BELFÖLD.

A Lorántffy Zsuzsanna Egyesület első s ereplése — Herceg Sulkowski Viktorné Szegeden. — A leánykör megalakulása — Szeretettelvégség a Tisza szállodában.

A szegedi református asszonyok Lorántffy Zsuzsanna Egyesületének nagy napja volt no-

Visszaéltek vele, mert hogy kelendőségüket előmozdítsák, meg nem engedett módon bírták rá a tömeget azok vásárlására. Nemcsak Wycliffe, Husz és társaik keltek ki tehát ellenük, hanem mások is. Most Luther lépett fel ellene. Több szónoklatban hirdette a bucsu helyes értelmezését és kifejezte azt a véleményét, hogy ha a pápa tudná, mint árulják bucsuleveleket, inkább felgyujtaná a Szent Péter templomot, sem hogy nyájának gyapjából, husából és csontjaiból építse azt fel. Végre 1517 okt. 31-én a wittembergi vártemplom kapujára kifüggesztette a maga 95 tételét, azokban felsorolja évektől felgyülemllett elégedetlenségének és nyugtalanságának okait és azok megvitátását kívánja, hogy az igazság kiderüljön és az ő lelke megnyugodjon.

Ez akkor szokásos módja volt a hitbéli kérdések megbeszélésének. Magában az eljárásban semmi forradalmi tény nem volt. A tételek maguk annál nagyobb érdeklődést keltettek. Két hét alatt egész Németországot bejárta a hírük, „mert az egész világ szája tele volt az indulgenciák (bűnbocsátó levelek) miatti panasszal“, — mondja egyik forrásunk. Maga Tetzel 106 pontban, részletesen boncolta Luther tételeit a frankfurti egyetem előtt, de a brandenburgi püspök nem látott semmi elítélendőt Luther tanításában. A mainzi érsek által értesített pápa sem tu-

vember 8-a. Ezen a napon lépett először a nyilvánosság elé az immár egy éve megalakult egyesület, hogy most már az egész város közönsége előtt nyílt hitvallást tegyen arról, hogy kitűzött céljait a megalakuláskor tett szent fogadalom komoly buzgóságával el is akarja és Isten segítségével el is fogja érni. Bemutatkozásul a szeretetvendégség öskeresztyén kerekét használta fel, mert hiszen ez az az alkalom, ahol a református keresztyén nő leginkább képes bizonyosságot tenni arról, hogy ő mind a családi tűzhely, mind a társadalom körében egyaránt tudja érvényesíteni az ő református női mivoltát.

November 17-én kezdődött a program a leánykör megalakulásával. Lelkes, hitükről bármikor vallást tenni kész leányok gyűltek össze szombaton délután a református lelkeszi hivatalban, hogy felajánlják szolgálataikat Annak, aki őket is nagy és szent feladatok elvégzésére rendelte el. Az alakuló gyűlést Bakó László lelkesz nyitotta meg buzgó imával és rövid beszédben üdvözölte a megjelenteket. Ezután Victor Erzsébet a leányegyesület központi titkára szólott az egybegyűlt szegedi református leányokhoz s buzdította őket, hogy sem egyesületi munkásságukban, sem magánéletükben ne feledkezzenek meg arról, hogy ők református magyar leányok és igyekezzenek úgy cselekedni, hogy cselekedeteik vonzó erővel hassanak azokra is, akik még távol állanak mind tesileg, mind lelkileg a leány-

lajdonított nagy jelentőséget az ügynek, melyet Luther és Tetzel, az Ágostonrendi és Domonkosrendi barát olyan összetűzésének tartott, amilyenek aránylag gyakran fordultak elő. Éppen ezért csak a következő év nyarán — 1518. aug. 7. — rendelte el a kérdés megvizsgálását.

A pápa megbízottja Vio Tamás bibornok volt. Eleinte nagyon fölényesen kezelte a maga elé rendelt barátot; azt hitte, hogy elismert tudásával, fölényes műveltségével könnyen leveszi a lábáról. Nem így történt. Luther védte a maga igazát, nem engedte a szellemesség útjára terelni a kérdést, s amikor Vio bibornok tanításai visszavonására szólította fel, ezt megtagadta.

De a következő éjjel kiszökött Augsburgból, miután hátrahagyott irásában a rosszul értesült pápától a jól értesülendőhöz fordult, majd pedig egyenesen az egyetemes zsinathoz.

Itt lépett Luther a forradalmi térre és ekkor tünt ki, hogy a megkezdett uton megállás nincs, annál kevésbbé visszatérés. A békítési kísérletek sikertelenek maradtak, inkább Luther és a hivatalos egyház közti szakadékot mélyítették. A wittembergi 95 tétel kifüggesztésének harmadik évében — 1520. június 15-én — a pápa e tételek közül 41-et eretneknek nyilvánított s arra szólította fel Luthert, hogy 60 nap alatt vonja vissza azokat s további 60 nap alatt jelenjen meg bün-

egyesület munkájától. Ezután a tisztkar megválasztása következett. Egyhangú felkiáltással választották meg a következőket:

Elnök: esztelyi Nagy Lenke, társelnök: Papp Gizi, főtitkár: Mayer Adél, titkár: Vass Mária, ellenőrök: Simáki Rózi és Tukka Ilona, pénztáros: Paraszka Ilona, jegyző: Virág Rózi, könyvtáros Nagy Gizi, számvizsgáló bizottság tagjai: Gábor Irén, Halász Boriska, Székely Boriska. Választmány: Bartha Margit, Brückler Marianne, Bucsy Piroska, Csorja Eta, Delly Jolánka, Fogarassy Irén, Gózon Eszti, Halász Klára, Halász Sára, Kőrössy Margit, Marton Piroska, Móricz Margit.

Szombaton este érkezett meg a Lorántffy Zsuzsána Egyesület meglátogatására az Evangélikumi Keresztívén Nőegyesületek Nemzeti Szövetségének elnöke, hercegi Sulkowski Viktorné. Balkó László lelkész már Kisteleken várta a főméltóságú asszonyt s itt üdvözölte elsőnek a szegedi egyház nevében. Majd a pályaudvaron a megérkezésekor Balla Lászlóné üdvözölte a Lorántffy Zsuzsána Egyesület nevében. Balla Lászlónéval az egyesület több tagja is megjelent a Hercegné fogadásán. A hercegné özv. Lichtenegger Gyuláné vendége volt.

Másnap délelőtt hercegi Sulkowski Viktorné vezetésével a Lorántffy Zsuzsána Egyesület nagyszámu tagja vett részt a délelőtti istentiszteleten, ahol Demjén István budafoki lelkész

hirdette az Igét. Lélekbemarkoló szavakkal hívta fel a gyülekezet minden tagját, különösen a nőegyesület tagjait a könyörülő szeretet gyakorlására. Legyen minden egyes nő Tábíthához hasonló, kit az Ur kegyelme feltámasztott halottai-ból könyörületessége miatt. Éledjen fel minden református szívében a könyörülő szeretet. Majd felkérte az egyház tagjait, hogy fogadják szeretettel azokat a budafoki leánykákat, akik jelenleg is Szegeden tartózkodnak, hogy a templom nélküli lévő, nagyrészt szegény munkásokból álló negyezer lelkes budafoki gyülekezet templomjának javára gyűjtsenek.

Istentisztelet után hercegi Sulkowski Viktorné meglátogatta a Kulturpalotát és a város nevezetességeit. Majd Lichtenegger Gyulánéval lévő szállására vonult, ahol fogadta a küldöttségeket. A Lorántffy Zsuzsána Egyesületi küldöttségét dr. Szentpétery Zsigmondné elnök, a Leánykör küldöttségét G. Nagy Lenke elnök vezették. Tisztelgett még a hercegné előtt a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége szegedi csoportja is Schill Fülöpné vezetésével.

A délutáni szeretetvendégségen a Tiszaszálló nagyterme zsúfolásig megtelt. Igazán büszke és hálatelt örömmel kell megállapítanunk, hogy egyházunk szeretetvendégségei évről-évre nagyobb népszerűségnek örvendenek városunkban, felekezeti különbség nélkül — s ezt jól esik itt leszögeznünk —, valósággal ostromol-

bánatra Rómában. Igaza volt Böles Frigyes szász választófejedelemnek, aki védelmébe vette Luthert a nélkül, hogy osztotta volna nézeteit, — amikor figyelmeztette a pápát, hogy ez már ítélet, holott a vádlott még nem állott bíróság előtt. És úgy látszik, hogy mások is ezen a véleményen voltak, mert a püspökök nem siettek a bulla kihirdetésével s ahol mégis meg akarták tenni, ott a nép akadályozta meg. Maga Luther 1520. december 10-én diákjai jelenlétében a bullát megégette. Ez a cselekedet volt az, amivel az utolsó hídat is felégette maga mögött; a forradalom második felvonása.

A pápa három hét múlva kiátkozta! Ettől a tényről azt várhatta, hogy mint annak idején IV. Henriket VII. Gergely kiátkozó bullája, — ő is Canossa-járáásra kényszerítheti az egyszerű barátot; vagy mint annak idején Husz Jánossal szemben beavatkozásra bírja a világi hatóságokat. Mindkettőben csalódott!

Azok a tömegek, melyek VII. Gergely átka után szent borzadállyal fordultak el a szerencsétlen császártól, a barát ügyét német nemzeti ügynek tekintették s a társadalom minden rétegéből tömegesen csatlakoztak hozzá, különösen a parasztság volt kész élete árán is védelmére kelni. A fiatal V. Károly császár ugyan azt javasolta a wormszi birodalmi gyűlésnek, — 1521. II. 13. — hogy el kell fogatni és mint eretneket meg kell

égetni, a gyűlés azonban hallani sem akart róla. Azt azonban a birodalmi gyűlés is helyeselte, hogy idézzék meg és hallgassák ki. Az idézésre Luther valóságos diadalmenetben vonult Wormsba és tanításait egész terjedelmükben fentartotta. Ekkor — 1521. április 18-án — hangzottak el a történelmi jelentőségű szavak: „Itt állok, másképp nem tehetek; Isten engem úgy segítjen!” Az elenyésző kisebbség kinevette és lepisszegte ugyan, de a többség lélekben vele volt és V. Károly császár hamisan hivatkozott reá, amikor Luthert birodalmi átokkal sújtja és könyveit máglyára itéli.

Akadtak, akik igyekeztek végrehajtani az ítéletet. De nem sokan. Az eszme már győzedelmeskedett, sem elégetni, sem terjedését megakadályozni nem lehetett. Sok küzdelembe, harcba és vérbe került, amíg teljesen megerősödött, ez azonban az emberiség közjáváért harcolóknak állandó sorsa: mártírok nélkül egy szent eszme sem győzedelmeskedett soha. Voltak mártírjai a lelkiismereti szabadságnak is, melyet Luther fellépése állított vissza az őt megillető díszes trónusra. Az emberi gondolat elszakította rabláncát, melyet a méltatlan tekintély rakott reá és ezzel nemcsak nekünk, protestánsoknak tett szolgálatot, akik az új uton járunk, hanem a római katolikus egyháznak is. Első sorban azzal, hogy egész Európát felrázta a vallási közönyből és mil-

ják a lelkesi hivatalt jegyekért s mi — sajnos — a terem szűk volta miatt évről-évre több és több jelentkezőt vagyunk kénytelenek jegy nélkül elbocsájtani.

A szeretetvendégségen elsőnek dr. Szentpétery Zsigmondnál üdvözölte herceg Sulkowski Viktornét. Majd a hercegné mondott tartalmas és keresztyén szellemű megnyitó beszédet. Rámutatott a Lorántffy Zsuzsána Egyesület céljaira s azok érdekében kitartásra buzdította a tagokat. Ezután az Egyházi Énekkar kebeléből alakult férfikar adott elő nagy tetszéssel egy énekkvartettet.

Imre Sándor dr. egyetemi tanár a lányok mai helyzetéről beszélt. Megkapó szavakkal festette le a lányok' és általában a nők helyzetét a mai gazdasági, társadalmi és szociális viszonyok között. Utalt Széchenyire, aki látónoki szemekkel látta meg már előre, hogy a nőknek nem szabad csak és állandóan a mesebeli kútálfira várniok, akire támaszkodva életüket mint családanyák végigélhetik. Bár a családi kör a nő igazi munkatere, de a mai viszonyok között lehetetlen, hogy minden lány számíthasson arra, hogy életét egy férfi gondozó és vigyázó oldala mellett élheti le. Önállóságra kell nevelni a mai lányokat, úgy kell nevelni őket, hogy minden támasz nélkül meg tudják állni a helyüket a társadalomban s emellett mégis nők maradjanak. Fel kell használni és éppen ezért ki kell fejleszteni

lióknak adott hitet, kunyhóktól a fejedelmi palotákig. A pápa hiveinek számát megapasztotta, de éppen ezzel kierőszakolta a reformokat, melyeket addig hiába követeltek a legjobbak. Luther Márton, amikor fellépett, nem számított arra, hogy lépésének az lesz a következménye, ami tényleg bekövetkezett. Egyszerűen lelke sugallatát követve, kárhoztatta a visszaéléseket, javítani igyekezett, nem is álmodva arról, hogy ő lesz az a reformátor, akít Kaiserbergi Geilert már száz esztendővel elébb megjósolt. A pápa és a császár nem gondoskodtak a reformokról, gondoskodott tehát az Ur, a maga kiküldöttje által. Ő nem akart forradalmat s ha mégis azzá kellett lenni, az kétségtelenül Isten rendelkezéséből történt. Ha gondolt valami következményre, — legfeljebb a Husz János máglyája lehetett. Küldött voltának cáfolhatatlan bizonyossága, hogy ez sem riasztotta vissza. Augsburgból való szökése bizonyítja, hogy nem kereste a mártíromságot; de a birodalmi gyűlés előtt való szilárdsága meggyőz róla, hogy nem is rejtett vissza annak lehetőségétől. Az: „Itt állok másképp nem tehetek!“ — a legragyogóbb vallomás és legöntudatosabb cselekedet volt a Golgota óta addig eltelt másfél évezred alatt. Ez a pár szó csak Isten sugallata lehetett a gyöngye emberben, a vak engedelmességre nevelt barátban.

Luther Márton megújította a Krisztus anyaszentegyházát és megjavította még az öt gyűlölő, öt elpusztítani akaró ellenfelet is. Lehet-e ennél

a mai lányokban azokat a női tulajdonságokat, amelyek a nőt, a női lelket Isten rendelése szerint vonzóvá, a férfinnél sokkal tökéletesebbé teszik s arra kell nevelni lányainkat, hogy ők az életben csak Istenre s önmagukra számíthatnak.

A nagy tetszéssel fogadoott beszéd után teázás következett. A gondos egyesületi tagok bőszeges és izletes testi táplálékról gondoskodtak a szellemiek mellett.

Majd B. Jónás Lili zongorajátékában gyönyörködtünk, ki ismert virtuozitással játszott. Ezután Paulovits Tibor zongorakísérete mellett Junker Klárka énekszámát követte. Széles skálájú, gyönyörűen iskolázott hangja, nagyszerű előadói művészete nagy gyönyörűséget szerzett a jelen voltaknak. A műsort Demjén István budapesti lelkész mélyenszántó Bibliamagyarázata és közének fejezte be.

Istennek kell hálát adnunk, hogy Lorántffy Egyesületünk első nyilvános szereplése a legnagyobb siker jegyében folyt le. Református anvaszentegyházunk életében, így a szegedi egyház életében is döntő szerep vár a Lorántffy Zsuzsána Egyesületben tömörült asszonyokra és a Leánykörre. Bizunk benne, hogy a kezdet sikereit a jövőben az elvégzett munka gyümölcsei teszik majd állandóvá és dicsőségesebbé.

világosabb bizonyítéka Istentől való küldetésének?

Világtörténeli, az egész emberiség fejlődésére kiható ténye pedig az, hogy a hamis bálványt megdöntötte, s a leigázott gondolatot felszabadította. Ezért méltó hozzánk és kötelességünk, hogy az eszme kinyilvánulásának évfordulóján emlékezzünk és okulást keressünk!

Nekünk, magyar protestánsoknak ugyancsak van okunk mindkettőre. A magyar nemzet, mint ezer esztendő óta minden nyugati eszmeáramlatba a reformációba is korán belekapcsolódott. Nálunk még fontosabb a reformáció hatása, mint bárhol másutt. Mert nálunk nemzeti ügyé lett a gondolat és lelkiismereti szabadság ügye. A pozsonyi és löcsei vértörvényszékek áldozatai nemcsak a protestántizmusnak mártirjai, hanem a nemzeti ügynek is. Aminthogy Bocskay István, Bethlen Gábor és az öreg Rákóczi György nemcsak a protestántizmus hősei, hanem a nemzeti ügynek elszánt harcosai egyuttal. Pázmány Pétert, a legnagyobb magyar katolikust idézhetjük tanúnak állításunk mellett. Történeli bizonyosság, hogy ha a XVI—XVIII. századokban nincs magyar protestántizmus, akkor ma nincs magyar nemzet!

Ez a tény jogot ad nekünk arra, hogy önérettel gondoljunk magyar protestáns voltunkra.

De nagy kötelességeket is ró reánk. Első sorban azt, hogy protestáns voltunk mellett sohasé

Belpolitika — Külpolitika.

A nemzetgyűlés a héten kezdte meg a költségvetési javaslat tárgyalását. A költségvetési vita hosszasanak ígérkezik, a ház majdnem minden egyes pártja részéről a szónokok egész sora fog részt venni benne. A valorizációs törvényjavaslatát a pénzügyminiszter betérjesztette s ez a törvényjavaslat is tárgyalásra kerül még ebben az évben. Gróf Bethlen István miniszterelnök és Bud János pénzügyminiszter e hó 28-án Genfbe utaznak a népszövetségi tárgyalásokra. A kormány újabb 30 millió arany koronát akar általi beruházásokra igénybe venni.

Franciaországban megalakult az új kormány. Miniszterelnökül újból Painlevé lett, aki a távozó Caillaux helyett a pénzügyi tárcát is átvette. Az új kormány helyzete igen nehéz, mert erős ellenzéki akció indult meg ellene.

Olaszországban nagy arányú fascistaellenes összeesküvést fedeztek fel, mely első sorban Mussolini miniszterelnök élete ellen irányult. Az olasz hatóságok széleskörű nyomozást indítottak s már eddig is több száz letartóztatás történt. Olaszországot a dalmáciai olaszellenes tüntetések miatt erőves hangu demarsot küldött jugoszláviához.

A kis antant vezetési az ősszel konferenciára jönnek össze, amelyen többek között Magyarországgal is foglalkozni kívánnak.

feledkezzünk meg arról, hogy mi magyarok vagyunk. Ez a két adottság olyan szent, hogy egyik nem kerülhet a másikkal komoly ellentétbe. Krisztus szelleme, melyről kívánatos, hogy minél elevebben éljen bennünk, képessé tesz bennünket arra, hogy másvallásu nemzetársainkat testvérként szeressünk. Protestáns voltunk pedig azt írja elő, az ősök példája arra kötelez, hogy a magyar nemzet javáért, haladásáért, boldogulásáért minden áldozatot hozzunk meg.

A másvallásuak iránt szent türelem, a magunk igazságához törhetetlen ragaszkodás, nemzetünk fejlődésének szakadatlan munkálása! Ez a magyar protestáns ember három legszebb ékesége. Az isteni kegyelem adja, hogy ezek szerint élhessünk. Ugy legyen!

Olasz, francia, haladóknak is, angol és német nyelvet kezdőknek jutányos óradíj mellett tanít

középiskolai okleveles tanár.

Vállal fordításokat is!

Címe a lelkészii hivatalban.

HIREK.

— *Istentiszteletek sorrendje.* Szegeden 1925. november 15-én, vasárnap már a saját templomunkban délelőtt 10 órakor gyülekezeti istentisztelet, délután 6 órakor hálaadás (Tekei S. sl.)

A szórványok között 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor Dorozsmán, délután 3 órakor Deszken tart istentiszteletet Bakó L. I.

Ugyancsak 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor Kisteleken istentiszteletet tart P. Nagy Dénes hl.

— *Urvacsoraosztás és bűnbánati hét.* Újborra folyó hó 22-én terítjük meg az Ur asztalát; az urvacsoraosztásnak előtte bűnbánati hét lesz, amikor is minden napon délután 5 órai kezdettel istentiszteleteket tartunk, hogy magunkat méltóképpen előkészíthessük az urvacsora vételehez.

— *Megindult az adakozás a budafoki ref. templomra.* Azok a szívek szóló szavak, amelyek elhangzottak november 8-iki istentiszteletünk alkalmából, nem hullottak köves talajra. Már is több adomány folyt be a nemes célra: özv. Lichtenegger Gvuláné 1.000.000 K, Katkó Ödönné 300.000 K, H. Sulkowski V.-né 100.000 K, N. N. 100.000 K, Barbarovics J. 100.000 K, Papp Nővérek 100.000 K, Sipos K. 50.000 K, ifj. Keresztes P. 25.000 K, N. N. 10.000 K. Várjuk a többi adományokat is; a lelkeszi hivatal szívesen közvetíti.

— *Értesítés.* Felkérjük a Leányveszület tagjait, hogy f. hó 17-én kedden és utána következő minden kedden d. u. 5 órára az alakuló gyűlésen megállapított munkadélutánra, valamint f. hó 22-étől kezdve minden második vasárnap d. u. 3 órakor a ref. iskolában tartandó biblia-órásra megjelenni szíveskedjenek. Azokat a református leányokat, akiket az alakuló gyűlésre nem hívtunk meg, ezúton kériük föl, hogy szintén vegyenek részt a munka — mint a biblia-óráinkon. Hogy nem hívtuk meg őket, ne vegyék megaláztatásnak, de nem tudtuk eljutni hozzájuk. Mi minden református keresztyén leányt a magunkénak tekintünk, mindenkinek a segítőmunkájára számítunk és szeretettel várunk és fogadunk magunk közé. Minél számosabban vagyunk, annál nagyobb az erő, mellet Isten országára ügyének a munkálására kifejthetünk.

Az elnökség

A Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség f. hó 8-9. napjain Debreczenben a kollégium vendégszerető falai között tartotta az őszi képviselőtestületi gyűlését. A mult tanévről szóló jelentések meghallgatása s megvitatása mellett jelentősebb mozzanata volt a gyűlésnek az a határozata, amellyel a Diákszövetség szenior osztályának

— **Értesítés.** Felkérjük a Leányegyesület tagjait, hogy f. hó 17-én kedden és utána következő minden kedden d. u. 5 órára az alakuló gyűlésen megállapított munkadélutánra, valamint f. hó 22-étől kezdve minden második vasárnap d. u. 3 órakor a ref. iskolában tartandó Biblia órára megjelenni sziveskedjenek. Azokat a református leányokat, akiket az alakuló gyűlésre nem hívtunk meg, ezúton kérjük föl, hogy szintén vegyenek részt a munka — mint a Biblia-óráinkon. Hogy nem hívtuk meg őket, ne vegyék mellőzésnek, de nem tudtunk eljutni hozzájuk. Mi minden református keresztvén leányt a magunknak tekintünk, mindenkinek a segítőmunkájára számítunk és szeretettel várunk és fogadjunk magunk közé. Minél számosabban vagyunk, annál nagyobb az erő, melyet Isten országára ügyének a munkálására kifejthetünk.

Az elnökség

A Magyar Evangéliumi Keresztvén Diákszövetség f. hó 8-9. napjain Debreczenben a kollégium vendégszerető falai között tartotta az őszi képviselőtestületi gyűlést. A mult tanévről szóló jelentések meghallgatása s megvitatása mellett jelentősebb mozzanata volt a gyűlésnek az a határozata, amellyel a Diákszövetség szenior osztályának kellőképpen méltán volt vétója ellenére a képviselőtestület mégis megmaradt a mult tanévben elhatározott cím-változás mellett (Magyar Diákok „Pro Christo” Szövetsége); továbbá „Az Erő” igazgatósága útján egy olyan szervezet létesítésének a kezdeményezése, amely egységesen irányíthatná a protestáns középiskolás ifjúság körében folyó szerteágazott belmissziót. Természetesen sok gondot okoztak a gyűlésnek a M. E. K. Dsz-nek a mai viszonyok között megehezedeft anyagi ügyei. Az adminisztratív tanácskozásokon kívül módszerbeli kérdések és a lelki elmélyülés órái egészítették ki a két napos gyűlést, amely egy népes diákgyűléssel záródott. Az utóbbin dr. Tankó Béla debreczeni egyetemi professzor és dr. Victor János a M. E. K. Dsz. elnöke tartottak beszédeket. „A mai magyar diáklélek válsága” címmel. A képviselőtestület 25 szavazatra jogosult tagján kívül több vendég is volt jelen, összesen 7 munkaközpont képviselőiben.

— A *Nemzet* 31—32. új száma is a szokott dus, változatos, gazdag tartalommal jelent meg. Mai irodalmunk élő jelesei közül: Herczeg Ferenc, Prohászka Ottokár, Porzolt Kálmán, Vikár Béla, báró Perényi Zsigmond, Szegedy László, Nvány Andor, Vályi Nagy Géza, Bozay Margit, Fábrián Ernő, Bokor Imre, Kilián Zoltán, Szendrey János, Paulini Béla, stb. gyönyörű írásait hozza. A lap felelős szerkesztője: Szegedy László. Segédszerkesztő: Nyári Andor és Vályi Nagy Géza. Műtatványszámot ingyen küld a ki-

adóhivatal: Budapest, VI. L., Sándor-tér 3. III. emelet 2. Ma úira A *Nemzet* anyagi életével kapcsolatos örvendetes eseményről számolunk be. A *Nemzet* évi előfizetési ára a mai naptól kezdve 600.000 korona helyett 300.000 korona.

Hírek az evangélikusoknál.

— **Istentiszteletek sorrendje:** November hó 15-ikén, vasárnap délelőtt 9—10 óráig vasárnapi iskola az ev. iskolában az összes fiu és leány elemistások részére. Utána 10—11 óráig egyházi énekóra ugyanazoknak. A templomban 8—9-ig katonai istentisztelet; 9—10-ig ifjúsági istentisztelet a középiskolások számára. A 11 órakor kezdődő főistentiszteleten prédikál Tátrai K.

Délután 5 órakor az ev. parochián az Evangélikus Nőegylet alakuló gyűlése; az elnökség, tisztikar és választmány megválasztása. A Nőegylet tagja lehet minden evangélikus asszony. Tagdíj nincs; a belépés, avagy kilépés tetszés szerint történhetik. Jelentkezéseket elfogad a lelkészi hivatal.

Minden péntek este fél 7—fél 8 óráig az Ev. Férfikar próbát tart az ev. iskolában. Minden szombaton este 7—8 óráig az Egyetemi Luther-Szövetség bibliaórája saját helyiségében, Tisza Lajos-körút 16. sz. alatt.

— **Evangélikus Gyermek karácsonyfája.** Az ev. iskola minden évben nagyszerű karácsonyfaünnepséget szokott rendezni tanulói számára. A gyűjtőivek már forgalomban vannak. Pénzbeli és természetbeni adományokat elfogad az az ev. lelkészi hivatal (Tisza Lajos-körút 16.) és az ev. iskola (Osztrovszky-utca 5.) is.

Középkorú, megbízható magános urinő elmenne

házvezetőnőnek

olyan helyre, ahol családtagnak tekintenek.
Cime a lelkészi hivatalban.

Kereskedő tanoncnak

megfelelő helyet tudnánk biztosítani.
Jelentkezzenek a lelkészi hivatalban.

**Az Egyházi Híradó
telefonszáma 11-61.**

Felelős kiadó a szegedi ref. egyházközség nevében : Bakó László lelkész.